

insinuet, dicendo : *Nihil tibi et justo illi?* hoc enim, ut Lucas Brugensis exponit, idem erat, ac si dixisset : « Omitte illum, cave ne illum judicare et morti tradere præsumas. » Subdit vero idem Lucas Brugensis¹ : « Ratio, cur nolit maritum se immisces cere negotio Jesu, quem Judæi volebant morte plecti, est, quod Jesus justus esset et quidem excellenter justus, quem interficere summum scelus foret; noverat Jesum esse justum, partim ex fama publica, quod gesta Jesu quotidie ad maritum deferrentur, partim ex somnio quod passa fuerat. » Sine dubio sagax et fraudulentus inimicus huic mulieri ob oculos posuerit omnia motiva possibilia, quibus de irreprehensibili Salvatoris sanctitate eam certificare poterat, videlicet patrata per ipsum in Judæa et Galilæa prodigiosa miracula; præcipue vero quod paulo ante unico verbo : *Ego sum, cohortes armatas, quæ pridiana nocte ad Jesum capiendum egressæ fuerant, retrorsum in terra prostravit, inter quas plurimi erant milites a marito suo ad hunc effectum concessi, sibique proinde tanquam mariti sui familiares et domestici, probissime noti; nec non miraculosam auriculæ Malcho amputatæ restitutionem.* Utique eidem insuper illa repræsentarit poenarum supplicia, domui suæ ob injuste pronunciatam a marito sententiam superventura. Idque ex nullo alio motivo, quam quia illam assecutus fuerat veritatem, quod scilicet Christus verus esset in lege promissus Messias. Nam ut Ludolphus Carthusianus scribit² : « Nunc demum diabolus intelligens, per Christum sua spolia, sive in mundo, sive in tartaro se amissurum, poenituit quod fecerat, comprehen dendo eum, et ideo immisit visiones huic mulieri, ut per eam impeditetur mors Christi. Et sicut prius per mulierem intulerat mundo mortem, ita modo satagit Christum de manibus Judæorum liberare per mulierem, ne per Christi mortem mortis amittat imperium. » Verisimile est, diabolum se ad illa verba reflexisse, quæ Salvator noster paulo ante contra ipsum dixerat, scilicet³ : *Nunc iudicium est mundi, nunc Princeps hujus mundi ejicietur foras; et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum.* Etenim tyrannus infernalis cultum et adorationem Deo debitam sibi usurparat, dum totius humani generis genua coram seipso, in falsis simulacris, imo et in cæpis et portis repræsentato, incurvari faciebat, adeo ut Poeta in Ægyptiorum ludibrium canere non dubitarit : *O sanctas gentes, quibus hæc nascentur in hortis Numinis; dummodo unicum totius terræ excepteris angulum, scilicet Judæam, quæ lumine et notitia veri Dei collustrabatur, juxta illud Psalmista: Notus in Judæa Deus, in Israel magnum nomen ejus. Porro S. Joannes, qui hoc paulo ante memoratum Christi*

¹ LUC. BRUG. — ² LUD. CART., p. 2, c. 72. — ³ JOAN., XII, 34.

vaticinium refert, subjungit : *Hoc autem dicebat, significans, qua morte esset moriturus.* Atque ideo dæmon animadvertis, quod a Judæis crux ei præpararetur, haud immerito timuit, quod quemadmodum aliæ Christi prædictiones, de negatione Petri, verbi gratia de funesto Judæ exitu, deque ejus captivitate adimplerat fuerant; ita quoque hoc de secuturo diaboli exterminio adimplendum esset, ideoque mutato consilio, causæ Christi quam antea persecutus fuerat, patrocinari coepit. Unde Venerabilis Beda ait⁴ : « Hac vice, non ante intellexit diabolus, se per Christi mortem nudandum et spolia humani generis, sive in mundo, sive apud tartaros amissurum, et ideo satagebat per mulierem, per quam spolia mortis invaserat, Christum eripere de manibus Judæorum, ne per ipsius mortem ipse amitteret mortis imperium. »

6. — S. propheta Job sub metaphora prægrandis cuiusdam piscis dæmonem velut hamo captum describit, inquiens⁵ : *Quasi hamo capiet eum.* Etenim in summitate arundinis, ut piscis desideratus capiatur, vermis quidam velut esca absconditur; ac proinde cum passio Christi in mari præfiguretur : *Veni in altitudinem maris: Mugna est velut mare contrito tua:* quonam putas modo Christus usus fuit, ut Leviathan infernalem capere? Arundinem applicuit, id est, crucem, in quam suffigendus erat : *Tolle, tolle, crucifige eum.* Ne autem huic arundini suus deesset vermis, qui velut esca Leviathan infernalem ad se devorandum incitaret, ad eum usque statum se redigi permisit, in quo vere dicere poterat⁶ : *Ego autem vermis sum et non homo; opprobrium hominum, et abjectio plebis.* Numquid enim opprobrium hominum et abjectio plebis fuit, quando universus populus Judaicus, tot a Christo beneficiis cumulatus, non solum eo posthabito Barabbam a vinculis liberari petuit, verum etiam Christi crucifixionem, cum tanta precum instantia, postulavit et ursit? Tunc igitur velut vilius et abjectus vermis dæmonem, quasi Leviathan hamo cepit.

7. — Verum enim vero ut maledictæ Synagogæ perversitas et ingratitudo tanto magis elucescat, observandum est, quod vel ipsem dæmon, deposito contra Filium Dei odio, resipuerit, seque emendarit, atque ab ejus persecutione destiterit; quando illum, quis esset, agnovit : Judæi vero e contra tanto facti sunt crudeliores, quanto evidentioribus demonstrationibus Christus suam illis divinitatem comprobavit. Semel duntaxat, quantum ex Scriptura colligere licet, Christus a Lucifero in deserto tentatus fuit, eaque tentatione peracta, reliquit eum diabolus. At vero Judæi ab odio et persecutione Christi nunquam destiterunt, donec jam in cruce expirasset. Imo ne quidem post mortem ab hac persecutione cessarunt, siquidem custodiā sepul-

⁴ BEDA, in Matt. — ⁵ JOL, XL, 19. — ⁶ Ps. XXI, 7.

chro ejus apposuerunt. Præterea, dæmon ei quidem, ut se e pianaculo templi præcipitaret, persuasit; at vero eum exinde præcipitem agere nequaquam præsumpsit; Judæi autem, ut ex Evangelio constat, Christum e monte præcipitare decreverant, nisi ipse coram oculis eorum se invisibilem reddidisset. Imo tandem ipsum in alio quodam monte ad crucis patibulum suspenderunt. Deinde dæmon lapides ei obtulit, sed eo fine, ut illos in panem transmutaret. Judæi autem lapides sumperunt, ut eum lapidarent, atque in morte ipsius

ipsis quoque lapidibus duriores fuerunt, quia hi ex compassione erga communem Creatorem scissi et divisi sunt per medium : *Petræ scissæ sunt;* Judæi autem in ipsa quoque Passione magis magisque duriores evaserunt. Denique Judæi coram Pilato vociferati sunt, dicentes¹ : *Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum;* dæmon autem per uxorem Pilati sategit, ut hæc in conspectu totius Judaismi marito suo Christi innocentiam manifestaret, dicendo : *Nihil tibi et justo illi.*

¹ JOAN., XVIII, 30.

TRACTATUS QUINTUS

DE CHRISTI FLAGELLATIONE ET SPINEÆ CORONÆ IN CAPUT EJUS PÆNOSISSIMA IMPRESSIONE

DISCURSUS I.

SALVATORIS NOSTRI IN PRÆTORIO PILATI ET MONTE CALVARIE NUDITAS, VARIAQUE ILLIUS MYSTERIA CONSIDERANTUR.

IDEA SERMONIS. — 1. Denudatio Christi fuit maximum ipsius tormentum. Revelationes de Christi denudatione. — 2. Christus majorem dolorem percepit ex sua denudatione, quam durissima flagellatione. De nudatio est probrosum ignominia. — 3. Producitur ultimum argumentum probrose nuditatis Christi. — 3. Flamma in fornace Babylonica mitius egit cum tribus pueris, quam Judæi cum Christo. — 4. Christus sua denudationem solvit nuditate Adæ culpan illius in se suscipiens. — 5. In V. L. Christi denudationem præfigurarunt Noe nudatus in tabernaculo, Joseph a fratribus ueste spoliatus. — 6. Afferuntur varie, pulchrae et devote nuditatis Christi rationes. — 7. Christum in cruce pendente vehementer puduit suo nuditati.

Congregaverunt ad eum universam cohortem, exuentes eum. Matth., xxvii, 28.

1. — Priusquam hanc Christi flagellationem ponderare incipiamus, necessarium esse existimo, ut prius excessivum illud consideremus tormentum, quod ei nuditas sua sine dubio intulit. Hac de re S. Bernardus in hæc verba meditatur¹ : « Nudatur Jesus, nudatur bonus Jesus? Heu mihi, qui vestit vit cœlos expoliatur. Nudatur Dominus, qui ante sæcula regnans, decorum induit, et fortit dinem? cui canimus: Confessionem et decorum induisti, amictus lumine sicut vestimento. Heu candor lucis æternæ nigrescit in carne, pro carne salvanda. » Taulerus hanc nuditatem considerans,

¹ S. BERN., de Pass., c. 5.

in hosce prorumpit devotionis affectus² : « Aspice ut Rex gloriæ, qui cuncta vestit ac tegit, cœlum nubibus, arboreis foliis, terram herbis, et floribus, ipse ad cutem usque totis despoliatum vestibus. » Lucas Brugensis dolorem, qui Christum in hac confusione afflixit, considerat, inquiens³ : « Quale tormentum hoc fuerit ingenuo animo Filii Dei, qui ipsa virginea castitas, et omnis verecundia, ac pudoris exemplar fuit, denudari coram tanta impudicorum gentilium, et lascivorum militum, sannionum, ac sycophantarum multitudine, ac si denudaretur unus de scuris⁴ (quod David M. chol improberat) potest ex se quisque estimare. Nam etsi eum nulla carnis concupiscentia infestaret, quem Virgo conceperat, id tamen quia præsentes nesciebant (indulus enim erat similitudine carnis peccati) causa ipsi erat erubescitiae, ac proinde poena nuditatis non minor quam nobis. » Beatissima Virgo Deipara S. Anselmo revelavit, se non propter hanc dolorem sudoris sanguinei et agonie nec propter flagella, vel spineam coronam, aut crucifixionem, sed propter nuditatem animi passam fuisse deliquium⁵: « Nudaverunt Jesum unicum Filium meum vestibus suis, et ego exanimis facta fui. » S. Birgittæ pariter eadem Deipara in hæc verba revelavit⁵ : « Alligatus, nihil omnino operimenti habebat; sed sicut natus est, sic statibat, et patiebatur erubescitiam nuditatis suæ. » Dionysius Carthusianus de Pilato scribens, inquit⁶ : « Servis suis præcepit Jesum nudare, columnæ alligare, et flagellis percutere. O quam erubescibile fuit in tot millium aspectu nudari! Congregaverunt ad eum universam cohortem. » inquit Matthæus;

² TAULER., de Vit. et Pass., c. 33. — ³ LUC. BRUG., in Matt. — ⁴ II REG., VI, 20. — ⁵ S. Ans., dial. de Pass. — ⁶ Revel. S. BRIG., I, 1, c. 10. — ⁶ DION. CART., in Luc.

cohors autem, ut suo loco dictum est, mille in se milites completebatur, et verisimile est, hosce, utpote ab ipso unico verbo in horto Gethsemani retrorsum prostratos, acerbam adversus illum concepisse vindictam, et consequenter ex animi livore hanc ejus derisisse confusionem, et erubescientiam: « Meditemur igitur, quam erubescibile fuit » inquit Dionysius Carthusianus¹, « in regia civitate, in die solemnis, in tot millium praesentia, in adversario-rum conspectu sic nudari, ligari, et flagellari. » Certum est, quod inter omnia atrocissima tormenta quae in decursu passionis sue Christus toleravit, hoc illi præ quovis alio maxime sensitivum fuerit. Spinæ enim, flagella, ac clavi, corpus solum transfixerunt, hæc autem confusio nuditatis, ipsam quoque Christi penetravit animam.

2. — Regius propheta David in persona Christi olim lamentabatur, dicens²: *Quoniam ego in flagella paratus sum, imo quia pali et torqueri pro hominum salute vehementissime desiderabat, adeo se ad hanc flagellationem, et nuditatem subeundam paratum, et promptum exhibuit, ut licet in flagellatione sex mille sexcentos, et amplius acerbissimorum verberum ictus in innocentissima et delicatissima carne receperit, nihilominus protestetur, inquiens³: Congregata sunt super me flagella, et ignoravi? At vero dicsodes: in quonam tormentum maxime excessivum quod illum a primo conceptionis sua instanti vehementissime afflixit, præcipue consistebat. Utique non consistebat in verberum multitudine, neque in flagellantum ferocitate, neque in humerorum, et totius corporis dilaniatione, neque in copiosa sanguinis effusione, neque ex eo, quia rufibus funibus columnæ alligatus fuit, sed præcipue consistebat in eo, quod profanorum, lascivorum, et impiorum militum oculis, nudo prorsus corpore expositus steterit: *Dolor meus in conspectu meo*. Homo ille, qui ab Jerusalem descendebat in Jericho, et in latrones incidens, ab iisdem vulneratus, et despoliatus fuit relictus, Filium Dei præfiguravit, utpote qui e colesti Hierosolyma in hunc mundum, per Jericho denotatum descendit. Observandum est autem, quod coelestis Magister noster, qui parabolam hanc composituit, non prius vulnerum, et postea despoliationis meminerit, sed despoliationem primo loco posuerit, ait enim sacer textus⁴: *Despoliaverunt eum, et plagi impositis, etc.*, quia majorem dolorem esse censuit suam nuditatem quam flagellationem suam. Etenim homo ingenuus pluris aestimat honorem et reputationem suam quam vitam. Atque ideo de aliis cruciatis, licet atrocissimis, non legitur fuisse lamenatus, quemadmodum de hac confusione; hæc enim semper cordi ipsius impressa remansit, ideoque ait: *Dolormeus in conspectu meo semper, id est, ob conspec-**

¹ ID., in Joan. — ² Ps. XXXVII, 18. — ³ Ps. XXXIV, 15. — ⁴ LUC., X, 30. — ⁵ TAUL., ib.

tum nuditatis meæ, hanc enim pari cum cruce loco habuit. Unde Taulerus ait¹: « O quanta crux erat honestissimo cordi illius, quod tam turpiter et in honeste coram vilibus illis scurris assistere cogebatur, quo enim quis plus veræ virtutis habet, eo est et verecundior. » Porro pater filii prodigi, majoris ejus nuditatem fecit, quam laceratum vestium suarum deformitatem, propter quod servis suis præcepit: *Cito proferte stolam primam*. Ubi Chrysologus ait²: « Sustulit filii crimina, qui non sustulit nuditatem. » Filius Dei ex beneplacito paterno, omnia totius generis humani peccata in se assumpsit, ut pro illis æterno Patri suo satisfaceret. Et tamen æterno Patri non tantum displicerunt omnia hæc peccata quantum ei ignominiosa filii sui nuditas displicuit. Porro quam probrosa ignominia sit, publice toto corpore nudari, facile conjicere possumus ex suppicio, quod David, cæteroquin mitis et sapiens, de Ammonitis sumpsisse legitur qui tametsi legatos suos non totaliter vestibus suis exuissent, aliquam tamen vestium partem presciderant³: *Præscidit vestes eorum medianas usque ad nates*. Misit enim in eos exercitum suum, qui cum de illis victor factus fuisset, Joab in contumeliam illius poenam, hæc illis irrogavit supplicia⁴: *Poplum ejus adducens serravit, et circumegit super eos ferrata carpenta, divisitque cultris, et traduxit in typo laterum et sic fecit cunctis civitatibus florum Ammon*. Pari quoque modo divinæ justitiæ armamentarium utique adversus prætorium Pilati omnia sua fulmina evibrasset, nisi Redemptor noster impropterum istud, in beneficium nostrum, summa cum æquanimitate sustinuisset. Unde devotus quidam auctor ait: « Nonne Bethsamitæ morte puniti sunt⁵ « quod arcum curiosius inspexissent. Veram arcum « nunc impune respiciunt reprobi mortales. »

3. — Salvator noster per os Regii Prophetæ lamentatur inquiens⁶: *Ipsi vero consideraverunt, et inspeixerunt me? Diviserunt sibi vestimenta mea*. Porro de templo materiali, quod adeo amplum erat legitur, quod *cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur*. Oraculum, ubi arca situata erat, auro purissimo contextum fuit⁷: *Operuit illud atque vestivit auro purissimo. Pavimentum domus texit auro intrinsecus, et extrinsecus*. Quia igitur ratione Christus, qui per templum figurabatur hodie conspicitur totaliter nudus, et sola confusione, nisi proprio sanguine dicere malimus cernitur contextus. Moyses inter alia miracula, per Dei potentiam in beneficium Hebræorum patrata, vel maxime ponderavit istud⁸: *Adduxit vos quadraginta annis per desertum, non sunt attrita vestimenta vestra*. Et ecce hodie iidem Judæi beneficium illud pessime compensant, siquidem Filium Dei totaliter denudant vestesque

¹ LUC., XV, 22. — ² CHRYSL. — ³ II REG., X, 4. — ⁴ ID., XII, 31. — ⁵ ID., VI. — ⁶ PS. XXI, 18. — ⁷ III REG., VI, 20. — ⁸ DEUT., XXIX, 5.

lius, quas postea inter se missis sortibus divisunt, quarumque solus attactus sanabat infirmos et incurabiles sanguinis fluxus sistebat, summo cum vilipendio pedibus concularunt. Ubi modo sunt seraphini cœlestes, quos olim vidit Isaías¹ alis suis faciem, et pedes Dei velantes, eidemque perpetim acclamantes: *Sanctus, etc.* Quando tres juvenes Hebræi in fornacem Babyloniam fuerunt conjecti, Deus in favorem iporum effecit, ut non solum ignis illos nec quidquam combusserit, aut incenderit, sed ne vel minimum contristaret². *Non tetigite eos omnino ignis, neque contrastavit*. At vero inquires, cujus rei causa hi pueri ab igne contrastari potuissent? Num forte, quia illos conflagrare potuisset? Minime, sed potius inde contrastandi erant, si nimurum combustis et consumptis ab igne vestibus, nudi remansissent. Unde D. Chrysostomus ait³: *Contristasset, si vestes combussisset*. Eusebius Emissarius prefatum ignem in hæc verba commendat⁴: « Quanta « castis visceribus reverentia debeatur, arbiter ignis « agnoscit. » Fuit igitur vorax hæc flamma, quantumvis Babylonica, in suspendenda activitate sua longe discretior, et benignior erga hosce pueros, non comburendo eorum vestes, ne illis nudis reliquias, confusionem eis conciliaret, quam fuerint hi Satanæ ministri erga suum Creatorem, siquidem virgineum corpus illius, qui *candor est lucis æternæ*, detractis illi vestibus, totaliter nudum reliquerunt: « Ita ergo Jesus, » inquit Salmeron⁵, « qui omnia « etiam lilia campi vestibus congruis induit, nudus « producit, et qui divas Agnetem et Barbaram « in opprobrium nudatas miraculo grandi celesti « lumine tegere voluit, seipsum non texit. » In monte Calvariae planetæ cœlestes erga nudum Jesum suam exhuerunt compassionem, dum eclipsati corpus ipsius nudum lugubri cooperuerunt amictu, quando *tenebræ factæ sunt super universam terram*⁶. At vero non ita Christo accidit in prætorio Pilati, ubi non nisi livoribus et flagellis obductus fuit, adeo ut dicere potuerit: *Congregata sunt super me flagella*.

4. — Cardinalis Toletus de nuditate Christi in cruce quedam dicit, quæ nuditati ejusdem in sua flagellatione perpesæ facile adaptari queunt; ait enim⁸: « Nudus coram toto mundo fuit in cruce positus, ut impletum sit illud Psal. 58: *Operuit confusio faciem meam*. Quando enim Adam prius contra Dei præceptum pomum vetitum ab arbore decerpit, nudum se esse erubuit Christus igitur secundus Adam culpam illius solvens, ac seipsum cruci loco ablati pomi restituens nuditatem illam in se accepit. » Adam de sua nuditate erubuit, tametsi nullus alius in mundo præter solam Eavam esset, coram quo erubescere

¹ ISA., VI, 3. — ² DAN., III, 5. — ³ D. CHRYS., ho. 13 de tribus pueris. — ⁴ EUSEB. EMISS., h. 3 de Epiph. — ⁵ SALM., t. X, tr. 26. — ⁶ MATT., XXVII, 43. — ⁷ PS. XXIV, 15. — ⁸ TOLET., in Joan.

posset. In qua quidem erubescientia subito peccati poena apparuit, et ideo foliis fucus se contexerunt, imo et ipse Deus de ipsorum vestitu procurando sollicitus fuit. Quid igitur de confusione hujus secundi Adami dicemus, qui omnibus totius humani generis peccatis onustus erat, et in Pilati prætorio, multo magis vero in monte Calvariae, in conspectu multorum millium hominum, nudus in publicum prodite coactus fuit, innumeræ adversus ipsum sœuenti multitudini factus miserabile spectaculum? Salmeron ait¹: « Est homini liberali valde verecunda « nudatio, peccati poena, unde Adam post peccatum « ad folia fucus confugit, et ita Christus ut confusio nem nostram sempiternam tolleret, confunditur « coram omnibus. Ubi igitur primum totus nudatus « est, tunc apparuit caro ejus, et tunica interior « inconsutilis, sanguinolenta ex sudore horti, nec « tamen tam inauditum spectaculum eos movit ad admirationem, aut commiserationem, aut saltem « ut quærerent causam cruentæ carnis. » Albertus Magnus paulo ante insinuat explicit mysterium parabolæ illius de homine, qui inter Jerusalem et Jericho, incidit in latrones, ipsum totaliter spoliante et vulnerante; ita enim scribit²: « Quia « sicut sauciatus Adam incidens in latrones despoliatus est, vestimentum amittens immortalitatis, « et vulneratus, ita etiam secundus Adam spoliari « elegit, sicut et vulnerari, ut sua spoliatione ipsum « vestiret, sicut et vulneribus suis curavit vulnera « ipsius. »

5. — De hac Domini nuditate nonnullas in veteri Testamento invenio figuras, et specialiter illam, qua Noe de honestatus fuit, quando post vites plantatae fructum excessive nimis degustatum, nudus in tabernaculo suo jacens, a Cham filio suo derisus fuit³: « Bibens inebriatus est, » inquit S. Bonaventura, « et nudatus jacuit in tabernaculo. Noe, de quo istud dicitur, Christum significat, qui fortissimo charitatis viro inebriatus fuit, quando pro hominem salutem mori voluit. » Citatque duos hosce sequentes versus:

Cham ridet, cum membra videt detecta parentis;
Judei risere Dei poenam patientis.

Idem Seraphicus Doctor paulo ante in alio quodam sermone ita scribit: « Per calorem solent vestimenta abjecere, sic et Christus cum nudus in cruce peperit. » Idipsum pariter in hac flagelorum occasione dici potest. B. Laurentius Justinianus ait⁴: « Amore quidem ebrios, suam coram omnibus exhibuit nuditatem. Alter equidem Noe præfiguratus in Spiritu, Ecclesiæ plantavit vineam quæ extendit terminos suos a mari usque ad mare, et usque ad flumen propagines ejus. Hujus

¹ SALM., ib. — ² ALB. MAG., in Luc. — ³ S. BON., in Parasc. — ⁴ B. LAUR. JUST., de Triumph. Christi agon. c. 7.

« vitis inebriatus dulcedine abjecta Majestatis, gloria, humanitatis verenda nudavit. » Porro quemadmodum filius Noe natu major, sanctum senorem in sua nuditate jacentem deridens, maledictionem incurrit, propter quam una cum omnibus posteris perpetuae fuit servituti addictus¹: *Maledictus Chanaan servus servorum erit fratribus suis.* Eodem modo populus Hæbreus, qui primogenitus Dei filius erat, *Notus in Iudea Deus², etc.* in pœnam hujus ab ipso derisa nuditatis ludibrium factus est omnium terræ nationum, quarum ad finem usque sæculorum perpetuus erit servus ac mancipium. Hæc deriso pariter in Michol filia Saulis et Davidis conjugi figurata fuit, cum enim David Rex ex speciali devotionis motivo chlamyde se regia exuisset, ut tanto humilius arce Domini præstaret obsequium, a prædicta conjugi sua derisus, et contemptus fuit, atque insuper hoc convicio affectus: *Quasi si nudetur unus de scurris.* S. Bonaventura inquit³: « Michol ad David ait: *Quam gloriosus fuit hodie Rex Israel, etc.* David Christum, Michol Synagogam significat, sicut enim Miehol primo fuit David copulata, secundo alteri data, et David redditus, sic Synagoga primo adhæsit Christo, modo autem Christum reliquit, in fine vero mundi ad Christum converteretur. » His adde, quod sicut Michol in pœnam derisæ nuditatis Davidis, sterilitate punta fuit, quæ genus quoddam maledictionis in populo illo erat, ita quoque Synagoga a Deo maledicta fuit sterilitate, ut deinceps nullos producere possit honorum et meritoriorum operum fructus. Joseph quoque a fratribus suis spoliatus, Christi nuditati typus extitit, unde idem Seraphicus ait⁴: *Nudaverunt eum tunica talari, et polymita, miseruntque eum in cisternam veterem.* Joseph nudatus Christum significat, quem expoliatus nudaverunt in Passione.

6. — Didacus Stella in hac actione excessivum admiratur Salvatoris amorem, inquiens⁵: « Sicut David dedit Jonathæ vestimenta sua, usque ad baltheum, in signum amoris; sic Christus, ut ostenderet charitatis ardorem, spoliari non debet dignatur, ut nos dilectissimos suos stola gloriæ vestiret. » Dici quoque potest, quod vestibus suis spoliari voluerit, ut cum morte et inimico infernali tanto expeditius luctari posset⁶: « Traditur igitur servator, » inquit S. Athanasius, « et traditus non exhorruit mortem, sed potius se adversum mortem ablatis vestibus expedivit. » Didacus Stella de nuditate Christi in cruce pendentis inquit⁷: « Nudus crucifigitur, ut videoas, quanto igne charitatis, et dilectionis ardet, qui vestes in hyeme habere non potest. » Simon de Cassia in hac Christi nudatione finem quendam nobis utilissimum

¹ GEN., IX, 18. — ² PS. LXXV, 2. — ³ S. BON., in Par. Antioch. — ⁴ ID., ib. — ⁵ DID. STELLA, in Luc. — ⁶ S. ATHAN., de Pass. et Cruci. — ⁷ DID. STELLA, in Luc.

his verbis insinuat¹: « Ut sicut nudus corpore monstratur, dum patitur, sic et ipsum verum Deum omni amoto velamine intuitivo in æterna gloria videamus. » Et paulo post subdit: « Idcirco in passione fit prærogatio nudi corporis, quoniam ad claram et nudam visionem aliter non pervenitur, nisi ejus merito Passionis. » Quod idem apud S. Bernardinum legitur. S. Athanasius paucis quidem, sed valde emphaticis verbis aliam hujus nuditatis insinuat rationem, inquiens²: « Nudatur, ut ignominiam meam tegat. » B. Angelæ de Fulginio a cœlesti Sponso sequens facta est revelatio³: « Pro peccatis tuorum ornamentorum, et vestium superfluarum, vanarum, et curiosarum, ego in cruce nudatus sum, vilissimis vestes sibi diripientibus, et ludentibus in oculis meis. » Auctor quidam contemplativus, Christum nudum ad nostram eruditionem relinqu voluisse scribit: « Ut doceret nos veterem hominem, qualis per peccatum factus est, exuere et induere novum, qualis in Paradiso ante peccatum fuit. Adam vestitus a Deo fuit, in signum admissi peccati, et in symbolum penitentiae; unde vestis nostra stimulus est peccati, perinde ut catena, et compedes malefactorum. Stulte homo superbis in vestitu, de quo erubescere deberet. In paradiso vestium usus non erat, quia nec erubescencia, quæ orta est post ex peccato Voluit Dominus reformare hominem ad pristinum innocentiae statum. Hunc quadraginta illi milites ac martyres apud S. Basiliū a Prefecto nudati, et in gelidum stagnum conjecti, ut ibi frigore necarentur, hac voce se animarunt: Non amictum eximus, sed hominem veterem concupiscentiae deceptione corruptum, et gratias agimus tibi Domine, quod cum isto amictu, simul et peccatum exuere licet, quoniam ob serpentem eum induimus, ob Christum vero eximus. » Blosius ex hac nuditate sequentes eruit devotos affectus⁴: « Nuda quæso cor meum ab omni cogitatione inde digna, exue me veterem hominem cum actibus suis, et indue novum hominem, qui secundum Deum creatus est in justitia, et sanctitate veritatis. » Ludolphus Carthusianus Redemptorem nostrum his verbis affrat⁵: « Jesu, qui vestimentis tuis exi, et ad flagella nudari voluisti, da mihi, nuda peccatorum meorum confusione, veterem hominem cum actibus me nequaquam apparere. » S. Bonaventura modum reparandi Christi nuditatem considerat, dum super illa Isaia verba⁶: *Cum videris nudum, operi eum,* ita scribit⁷: « Vide oculis mentis Salvatorem pro te nudum in Cruce pendente, et operi eum fide, charitate, devotione,

¹ SIM. DE CASS., I. XII. — ² S. ATHAN., qu. ult. ad Antioch. — ³ BOLL., 4 Jan., fol. 203. — ⁴ BLOS., Sacell. animæ Endol. 10, n. 2. — ⁵ LUD. CART., c. 62 — ⁶ ISA., LXVIII, 7. — ⁷ S. BON., s. 3 in Parasc.

« et operibus misericordiæ. » Ipsem enim Salvator in paupere semel ipsum vestiri censem¹: *Quod uni ex minimis fecistis, mihi fecistis.*

7. — Porro Lucas Brugensis confusionem et erubescientiam nuditatis Christi in cruce in hæc verba considerat²: « Quamvis nihil in eo esset, cujus oportet ipsum pudere, pudit tamen eum vehementissime, coram tanta hostium, populique multitudine nudum in cruce agi, nudumque de cruce pendere, quia pudor et verecundia, qui timor est vituperii, non tam de eo est quod sumus, quam de eo quod ab aliis habemur. » Dionysius Carthusianus in Joannem ita scribit³: « Nudus in cruce levatur, ut venit ex utero matris, et sicut Adam, quando peccavit in paradiso: unde et mater ejus creditur pallium suum involvisse loco virilium. » Idipsum Beatissima V. Maria ipsamet S. Anselmo in hæc verba revelavit⁴: « Audi Anselme, quod modo referam, nimis est lamentabile, et nullus Evangelistarum scribit. Cum venissent ad locum Calvariae ignominiosissimum, ubi canes et alia morticina projiciebantur, nudaverunt Iesum unicum filium meum totaliter vestibus suis, et ego exanimis facta fui, tamen velamen capituli mei accipiens, circumligavi lumbis ejus. »

DISCURSUS II.

INQUA ET CRUDELIS FUIT PILATI ERGA CHRISTUM COMPASSIO, DUM UT IPSUM A MORTE LIBERARET, EUM FLAGELLARI PRECEPIT. UBI QUANTAM HÆC FLAGELLATIO PERSONÆ ADEO DIGNÆ IGNOMINIAM INTULERIT, PARITER EXPENDITUR.

IDEA SERMONIS. — 1. Pilati erga Christum prætensa compassio transit in atrocissimum flagellationis supplicium. — 2. Compassionem Pilati cæcam fuisse et iniquam probatur similitudine. — 3. Per Christi flagellationem incipit Pilatus declinare a justitia. Alia flagellationis ratio. — 4. Flagellatio Christi inusta fuit tam quoad leges Judeorum, quam Romanorum. — 5. Quod Christus permisit se quasi vile mancipium flagellis cædi, fuit actus valde heroicus. — 6. Christus ex spontanea voluntate admisit flagella. Angeli ex spectaculo flagellationis obtupescunt. Flagella Christo inflata, nobis debebantur.

Apprehendit Pilatus Iesum et flagellavit. Joan., xix, 1.

1. — Passio Redemptoris nostri adeo immanis et penosa fuit, ut etiam ipsa erga dolores ejus compassio in acerbissimum ei transmutata fuerit supplicium; quia Praeses credens, se per flagellationem feroces Judeorum animos mitigaturum esse, crudelior in ipsum evasit, et verbera flagellorum leviorum esse pœnam existimans, deceptus est, siquidem flagellatio hæc atrocissimum transivit suppli-

¹ MATT., XXV, 40. — ² LUC. BRUG., in Matt. — ³ DIO. CART., in Joan. — ⁴ S. ANS., dial. de Pass.

cium. Unde merito orator quidam apostolicus in hæc verba scribit: « Quid dicam, illi nocuisse sævitiam, in quem vel ipsa clementia crudelis est? » Prætor innocentiae patrocinatus, ut plebis efferatos animos emolliret, remedium malorum certe, sed malis omnino pejus aggreditur; atque ut commodius misericordiam reo conciliet, plane miserabilem facit. » Ipsum quidem existimat, et manifestat esse innocentem, simulque ardenterum eum liberandi desiderium ostendit; et tamen ad tantam se cæcitatem seduci permittit, ut ei faciat infligi supplicium quoddam adeo ignominiosum et atrox, ut Doctor Angelicus dicere non vereatur¹: « Qualis favor præstatur ei, cui tot inferuntur flagella? » Idem sanctus doctor finem insinuat, quem Pilatus sibi præfixum habuit dum Iesum flagellari jussit; scilicet ut tumultantem compesceret populum, quasi diceret: « Si reus esset mortis, ita condenarem eum, sicut flagellavi. » Philosophi naturales asserunt, quod quando quis leonem mansuetacere et cœcurare contendit, in ejus præsentia canem quendam asperre flagellari et percuti faciat; non tamen flagellatur leo, ut canis mitescat, Pilatus igitur gravissimum commisit errorem, quando ad mitigandum rabidorum canum, id est, Judæorum furorem (Regius enim Vates in Psalmo xxi qui totus est de Passione Christi conscriptus. de Judæis in hæc verba lamentatur²: *Circumderunt me canes multi*) mysticum hunc Leonem de tribu Juda flagellari fecit. Beatissima Virgo S. Anselmo revelavit, dicens³: « Pilatus sperans, quod crudelitati Judæorum satisfacere deberet, apprehensum Jesum flagellari fecit in statua ligatum, ita quod a planta pedis usque ad verticem non esset in eo sanitas. » Cumque S. Anselmus B. Virginem interrogasset: « Sperastine ibi aliquid? » Afflictissima Chriti mater respondit: « Multum speraveram, propter hanc causam, quam tibi manifestabo. Delicata enim et naturalis ingenuitas et membrorum principalium compages, mihi matri ejus solummodo nota, spem præstitit. Estimabam siquidem, quod nondato corpore, formosis membrorum lineamentis victi parcerent. » Ex quibus verbis perspicue deducitur, quod non solum Pilatus in suis consiliis manserit delusus, verum etiam beatissimam ejus matrem spes et fiducia concepta fefellerit. Videlicet namque, quod id, quod stimulum ad compassionem addere debebat, ad atrociorem passionem filio suo infligendam fuerit irritamentum.

2. — Quam porro cæca et iniqua hæc Pilati compassio fuerit, ex sequenti clare deduci potest exemplo. Posito enim casu, quod multitudine quædam servorum emptorum, unidomino servientium,

¹ S. THOM., in Joan. — ² Ps. XXI, 17. — ³ S. ANSEL., dial. de Pass.